

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Asociacijų laisvės Europos ir Viduržemio jūros regiono partnerystės šalyse

(2008/C 211/20)

2007 m. vasario 16 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Asociacijų laisvės Europos ir Viduržemio jūros regiono partnerystės šalyse.

Išorės santykių skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. vasario 22 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Juan Moreno Preciado.

444-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. balandžio 22–23 d. (2008 m. balandžio 22 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 99 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Pagarba asociacijų laisvei aiškiai suformuluota kaip vienas 1995 m. Barcelonos deklaraciją, kuria buvo sukurta Europos ir Viduržemio jūros šalių partnerystė, pasirašiusių vyriausybės įsipareigojimų.

ES ir kiekvienos Viduržemio jūros šalies partnerės⁽¹⁾ pasirašytuose asociacijos susitarimuose įtvirtinta išlyga, kad demokratinė principų ir pagrindinių teisių laikymasis yra pagrindinis asociacijos susitarimų bruožas.

Veiksmų planuose, kuriuos Europos Sąjunga, atsižvelgdama į 2004 m. priimtos Europos kaimynystės politikos nuostatas, šiuo metu pasirašo su Viduržemio jūros partnerystės šalimis, taip pat yra nuorodos į „gerą valdymą, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių skatinimą“.

1.2 Vis dėlto, tikrovėje Viduržemio jūros šalyse partnerėse (kiekvienoje valstybėje skirtingai) laisvė jungtis į asociacijas negarantuojama, o pilietinės visuomenės klestėjimą stabdo politinės ir administracinės kliūtys: nepritimas asociacijų kūrimui, veiklos sustabdymas ar netgi uždraudimas.

Teisiškai pripažintos asociacijos taip pat susiduria su sklandžiai veikti trukdančiomis kliūtimis. Ypač didelė kliūtis — vyriausybės draudimas ar galimybių gauti tarptautiniu bendradarbiavimu grindžiamą finansinę paramą apribojimas.

1.3 Laisvųjų asociacijų, kurias sudaro įvairių pilietinės visuomenės sričių socialinės grupės (darbuotojai, darbdaviai, ūkininkai, socialinės ekonomikos subjektai, moterys, jaunimas, vartotojas ir kt.), atsiradimas yra būtina Viduržemio jūros šalių partnerių demokratizacijos sąlyga. Europos ir Viduržemio jūros regiono ekonominė asociacija, įsteigta priėmus ES asociacijos sutartis su Viduržemio jūros regiono šalimis partnerėmis, turėtų būti papildyta socialiniu bei demokratiniu aspektu. Siekiant šio tikslo būtina, kad dalyvautų organizuota pilietinė visuomenė.

1.4 Politinės institucijos įvairiais lygmenimis trukdo profesionalioms sąjungoms apribodamos darbuotojų atstovų apsaugą jiems naudojantis savo teisėmis, įskaitant teisę streikuoti.

(¹) Marokas, Alžyras, Tunisas, Egiptas, Jordanija, Izraelis, Palestinos teritorijos, Libanas, Sirija, Turkija, Mauritanija ir Albanija (Mauritanija ir Albanija dalyvauja Barcelonos procese nuo 2007 m. gruodžio mėn.).

1.5 Prastas dialogas ir socialinis konsultavimasis rodo, kad darbdavių ir profesinių sąjungų asociacijos dirba nepakankamai. Šis dvišalis arba trišalis dialogas Artimųjų Rytų šalyse mažiau išplėtotas nei Šiaurės Afrikoje.

1.6 EESRK ragina Europos Komisiją, kad būtų laikomasi Europos ir Viduržemio jūros šalių asociacijos priimtų demokratizacijos įsipareigojimų, asociacijos susitarimų ir kaimynystės politikos veiksmų planų, ir reikalauja, kad atitinkamoms vyriausybėms būtų aiškiai nurodyta, jog negali būti taikomos jokios priemonės siekiant asociacijas panaikinti ar taikyti joms administracines priemones, išskyrus tuos atvejus, kai taikoma pagrįsta teisminė tvarka.

1.7 Be to, EESRK prašo Komisiją siekti, kad Viduržemio jūros šalių partnerių vyriausybės užtikrintų, jog asociacijų nariai ir darbuotojai nebūtų sulaikomi už teisėtų funkcijų asociacijoje vykdymą.

1.8 EESRK ragina Europos Komisiją, kad rengiant šalių strateginius dokumentus, kurie sudaro Bendrijos bendradarbiavimo pagal veiksmų planus pagrindą, būtų atsižvelgiama į tai, kaip šalių partnerių vyriausybės užtikrina asociacijos laisvę ir žmogaus teises.

Šis reikalavimas taip pat grindžiamas 2005–2010 m. Bendrijos veiksmų programos Europos ir Viduržemio jūros regionui (politinė asociacija ir saugumas) 1 straipsniu, kuriame nustatyti pagrindiniai pilietinio dalyvavimo skatinimo tikslai: aktyvesnis moterų dalyvavimas, žodžio laisvės ir laisvės jungtis į asociacijas užtikrinimas, pilietinės visuomenės vaidmens skatinimas, tarptautinių konvencijų įgyvendinimas.

1.9 EESRK prašo Europos Komisijos reikalauti, kad, pasirašius asociacijos susitarimus ir sudarius veiksmų planus, Viduržemio jūros šalių partnerių pilietinė visuomenė būtų įtraukta į tolesnius veiksmus.

1.10 EESRK turi stebėtojo statusą Europos ir Viduržemio jūros šalių parlamentinėje asamblėjoje, ir jis siūlys, kad šalių partnerių parlamentų nariams būtų pranešta apie tai, jog reikia pakeisti visus teisės aktus, kurie trukdo įgyvendinti asociacijos laisvę.

1.11 EESRK (bendradarbiaudamas su Euromed darbdavių, profesinių sąjungų ir socialinės ekonomikos atstovų bei kitais tinklais) galėtų reguliariai rengti išsamias ataskaitas apie tai, kaip kiekvienoje Viduržemio jūros šalyje partnerėje užtikrinama asociacijos laisvė, ir nusiųsti šias ataskaitas Europos Komisijai ir Europos Parlamentui. Ši ataskaita bus aptariama 2008 m. Maroke vykšančiame kitame ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų ir panašių institucijų aukščiausio lygio susitikime. Susitikimo metu pateiktos nuomonės ir informacija bus panaudotos tolesniame darbe.

1.12 EESRK ir toliau remia oficialių Viduržemio jūros šalių partnerių pilietinės visuomenės konsultacinių struktūrų kūrimą (ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų bei panašių institucijų), sieks atgaivinti Libane bei Jordanijoje jau veikiančias struktūras ir rekomenduos, kad jų sudėtyje būtų įvairiems pilietinės visuomenės sektoriams atstovaujančių organizacijų atstovų ir kad jos turėtų pakankamai išteklių savarankiškai ir veiksmingai dirbti.

1.13 EESRK dar kartą pabrėžia, kad, remiantis EESRK nuomone dėl Moterų verslumo skatinimo Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybėse ⁽²⁾ išdėstytomis svarbiomis rekomendacijomis, reikia stiprinti moterų padėtį visuomenėje, visų pirma vykdant šalių partnerių veiklą asociacijos pagrindu.

Šiuo požiūriu EESRK taip pat pabrėžė Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių ministrų konferencijos išvadų ⁽³⁾ svarbą. Jose pritariama, kad reikia skatinti moterų atstovavimą ir jų skyrimą į vadovaujančias pareigas (ypač darbdavių asociacijose, profesinėse sąjungose ir kitose socialinėse ir ekonominėse struktūrose), kurių kompetencijai priklauso ekonominių sprendimų priėmimas.

1.14 EESRK padės rengti darbdavių organizacijų (Viduržemio jūros regiono įmonių konfederacijų sąjungų (pranc. *UMCE*) ir profesinių sąjungų (Euromed profesinių sąjungų forumo) posėdžius ir plėtoti dialogą, remia jų ir kitų Euromed pilietinės visuomenės organizacijų, pvz., Euromed socialinės ekonomikos tinklo (angl. *ESMED*) arba moterų organizacijų, plėtojimą.

2. Laisvės jungtis į asociacijas pagrindai siekiant Barcelonos procese numatytą demokratizacijos tikslą

2.1 Šios naujos nuomonės poreikis kilo dėl pirmojo Euromed valstybių ir vyriausybės vadovų susitikimo (2005 m. lapkričio mėn.) išvadose nurodytų su pilietinės visuomenės vaidmeniu susijusių trūkumų taip pat dėl Europos ir Viduržemio jūros regiono ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų bei panašių institucijų aukščiausio lygio susitikimo (2005 m. lapkričio mėn., Amanas; 2006 m. lapkričio mėn., Liubliana; 2007 m. spalio mėn., Atėnai) baigiamųjų deklaracijų. Šios nuomonės savo iniciatyva tikslas — padėti užtikrinti, kad pietų Viduržemio jūros šalyse partnerėse būtų galima visiškai naudotis laisve jungtis į asociacijas.

⁽²⁾ REX/233 — CESE 1004/2007.

⁽³⁾ Stambulas, 2006 m. gruodžio 14–15 d.

2.2 Barcelonos deklaraciją pasirašiusios šalys prisiėmė šiuos įsipareigojimus:

- vadovautis Jungtinių Tautų chartija, Visuotine žmogaus teisių deklaracija ir kitais pagal tarptautinę teisę prisiimtais įsipareigojimais, visų pirma tais, kurie nustatyti pasirašytuose regioniniuose ir tarptautiniuose teisės aktuose;
- pagal savo politinę sistemą kurti teisinę valstybę ir demokratiją pripažįstant kiekvienos valstybės teisę pasirinkti ir laisvai kurti savo politinę, socialinę ir kultūrinę, ekonominę ir teisinę sistemą;
- laikytis žmogaus teisių, pagrindinių laisvių ir užtikrinti, kad šiomis teisėmis ir laisvėmis, įskaitant žodžio laisvę, teisę taikiai jungtis į asociacijas, vieno asmens ar kartu su kitais tos pačios grupės nariais įgyvendinamą minties, sąžinės ir religijos laisvę, nediskriminuojant dėl rasės, pilietybės, kalbos, religijos ar lyties, būtų galima teisėtai ir veiksmingai naudotis.

2.3 2005 m. Barselonoje surengtas pirmasis Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių valstybių ir vyriausybės vadovų susitikimas pirmajam Euromed proceso dešimtmečiui įvertinti iš esmės laikomas sėkmingu, kadangi, palyginti su 1995 m. deklaracija, jame padaryta didelė pažanga ir numatytos naujos pilietinės visuomenės vaidmens plėtojimo nuostatos. Vis dėlto demokratijos ir žmogaus teisių klausimas ir toliau kelia nerimą. Tai pasakytina ir apie šį susitikimą.

2.4 Todėl 2005 m. susitikimo dalyviai įsipareigojo išplėsti politinį pliuralizmą ir suteikti galimybę dalyvauti visiems piliečiams, visų pirma moterims ir jaunimui, skatinant konkurencingą politinę sistemą, įskaitant laisvus bei sąžiningus rinkimus ir pažangą, ir siekiant decentralizavimo ir geresnio viešojo valdymo.

2.5 Europos Komisija savo ruožtu netiesiogiai pripažino trūkumus, kurie pastebimi siekiant pažangos žmogaus teisių srityje. Komunikate Tarybai ir Europos Parlamentui ⁽⁴⁾ Komisija žmogaus teises įvardijo kaip vieną iš trijų Viduržemio jūros regiono prioritetinių temų ir pasisakė už glaudesnius Europos Sąjungos ir šalių partnerių santykius daugiausia dėmesio skirdama žmogaus teisių ir demokratijos skatinimui. EESRK pritaria Komisijos nuomonei ir mano, kad būtina pradėti ir stiprinti demokratizacijos procesus Viduržemio jūros šalyse partnerėse.

2.6 Pagrindinės 2004 m. Jungtinių Tautų vystymo programos (angl. *UNDP*) pranešime ⁽⁵⁾ išdėstytos rekomendacijos — laipsniškai pereiti prie labiau į atstovavimą orientuoto valdymo, kurio pirmajame etape reikėtų atskleisti pilietinės visuomenės pranašumus ir užtikrinti galimybę naudotis trimis pagrindinėmis laisvėmis: nuomonės laisve, žodžio laisve ir laisve jungtis į asociacijas.

⁽⁴⁾ 2005 m. balandžio 12 d. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Dešimties metų Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystės jubiliejus: darbo programa artimiausių penkerių metų problemoms spręsti“, COM(2005) 139 galutinis.

⁽⁵⁾ Arabų 2004 m. pranešimas apie žmogiškąją raidą. UNDP (2005 m. balandžio mėn.).

Šiuo požiūriu, siekiant Viduržemio jūros šalyse partnerėse sudaryti sąlygas moterims dalyvauti visose visuomeninio gyvenimo srityse, reikėtų pakeisti teisės aktus, visų pirma susijusius su asmens statusu, kadangi tai padėtų užtikrinti moterims galimybę priimti sprendimus laisvai ir laikantis pagrindinių laisvių.

2.7 Pastarųjų dviejų ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų ir panašių institucijų aukščiausio lygio susitikimų baigiamosiose deklaracijose minimi kai kurie aspektai, susiję su šios nuomonės savo iniciatyva pagrindine tema.

2.8 2006 m. Liublianoje vykusiame susitikime pabrėžtas poreikis stiprinti Euromed regiono vyriausybės ir nevyriausybinių subjektų, visų pirma moterų, jaunimo, socialinių bei profesinių organizacijų dialogą ir bendradarbiavimą. Šiuo požiūriu baigiamojoje deklaracijoje siūloma, kad ES Tarybai pirmininkausianti (pirmąjį 2008 m. pusmetį) Slovėnija surengtų trišalę konferenciją dėl pažangos, pasiektos plėtojant socialinį dialogą.

2.9 Pastarojo ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų (ESRT) ir panašių institucijų aukščiausio lygio susitikimo (2007 m. spalio 15–16 d., Atėnai) baigiamojoje deklaracijoje pateiktos kelios reikšmingos gairės: a) raginama stebėti, ar pilietinė visuomenė reguliariai dalyvauja sudarant ir įgyvendinant nacionalinius veiksmų planus; siūloma, kad ESRT ir panašios institucijos padėtų tai atlikti; b) raginama suteikti ESRT išteklių, paramą ir pripažinimą, kad jos nevaržomai galėtų reikšti savo nuomonę, o pačios ESRT raginamos išpareigoti likti atviros į šiuos organus neįtrauktiems pilietinės visuomenės atstovams; c) 12 punkte aiškiai reikalaujama gerbti laisvę jungtis į asociacijas, kad būtų paprasčiau vykdyti pilietinės visuomenės dialogą.

3. Kokia laisvės jungtis į asociacijas padėtis Viduržemio jūros regiono šalyse partnerėse

3.1 Norint sukurti palankias sąlygas demokratizacijos procesui visose Viduržemio jūros šalyse partnerėse, būtina užtikrinti saugumą ir siekti taikos.

Kritiška padėtis Palestinos teritorijose, karas Irake, didėjantis ekstremizmas ir terorizmas turėjo didelės neigiamos įtakos aptariamųjų laisvių plėtojimo perspektyvoms. Keletas vyriausybės šią išorės riziką arba grėsmę įvardijo kaip demokratijos reformų vilkinimo priežastį. Kai kuriose šalyse asmens laisvių ir asociacijų teisių padėtis dar pablogėjo.

3.2 Siekiant įgyvendinti deklaruojamus demokratizacijos tikslus, būtina sąlyga — užtikrinti žmogaus teises. Laisvė jungtis į asociacijas skatinant ir plėtojant pačias asociacijas naudinga visiems sektoriams. Tai pagrindinis veiksnys plėtojant Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių partnerystę ir visų pirma pilietinės visuomenės ir įvairių jos organizacijų dalyvavimą.

3.3 Reikia dar kartą pabrėžti, kad laisvė jungtis į asociacijas apima ir teisę prisijungti prie grupių, asociacijų ir įvairių bendruomenių, į jas įstoti, jas sudaryti ir iš jų išstoti. Būtina, kad vals-

tybė nedalyvautų kuriant visas asociacijas, veikiančias laikantis teisės aktų, ir tvarkant jų reikalus. Tačiau reikia, kad valstybė užtikrintų būtiną paramą kuriant ir išsaugant aplinką, kurioje yra palankios sąlygos naudotis asociacijų laisve.

3.4 Teisės jungtis į asociacijas ir į jas įstoti negalima atskirti nuo kitų pilietinių ir politinių teisių, pvz., žodžio ir nuomonės laisvės, judėjimo laisvės ir teisės prašyti prieglobsčio. Savo ruožtu klestinti pilietinė visuomenė prisidės prie labiau pluralistinių politinių sistemų kūrimo ir įtvirtinimo.

3.5 Daugumos Viduržemio jūros regiono šalių partnerių vyriausybės pasirašytos tarptautinės konvencijos (užtikrinančios asociacijų laisvę) prieštarauja jų vidaus įstatymams arba šie įstatymai neatitinka tikrovės. Išskyrus keletą šalių, asociacijų kūrimui ir jų veiklos vykdymui keliama daugybė apribojimų motyvuojant arba teisinantis tuo, kad reikia užtikrinti nacionalinį saugumą ir vienybę.

3.6 Ši dingstis dažnai naudojama siekiant teisės aktais apriboti (o kartais net ir panaikinti) teisę streikuoti, susirinkimų laivę, teisę rengti demonstracijas ir kurti asociacijas. Tvirtą vykdomosios valdžios centralizavimą, kuris būdingas šalių partnerių politinėms sistemoms, atspindi pernelyg griežta asociacijų kontrolė.

3.7 Palaikydamos santykius su asociacijomis, institucijos taiko tolerancijos, kontrolės ir represijų principus (kartais keletą šių principų kartu). Kai kuriose šalyse asociacijų laisvė yra priimtino lygio ir ribojama tik konkrečiais ir išskirtiniais atvejais; kitose nepriklausomoms asociacijoms leidžiama veikti, tačiau jos varžomos vykdančią griežtą administracinę ir finansinę kontrolę; esama taip pat šalių, kuriose leidžiama veikti tik vyriausybės palaikančioms asociacijoms.

3.8 Trukdymas ir kontrolė daro neigiamą įtaką įvairias asociacijos gyvavimo etapais — nuo įkūrimo iki panaikinimo. Tais atvejais, kai asociacijos kuriamos selektyviai arba savo nuožiūra, į jas priimami tik valdžioje esantiems palankūs asmenys. Šiose asociacijose dažniausiai klesti korupcija. Tais atvejais, kai institucijos gali asociaciją savavališkai panaikinti, asociacijos elgiasi baikščiai, neišnaudoja savo potencialo ir visų savo galimybių.

3.9 Ypač stebimos trijų tipų asociacijos: pirmą, tai islamo fundamentalistų asociacijos, įtariamoms radikaliojo politinio islamizmo, kai kuriose šalyse tapusio pagrindine teisėto arba pogrindžio pasipriešinimo jėga, skatinimu; antra, tai žmogaus teisių gynimo asociacijos, nes jos taip pat artimos alternatyvioms politinėms grupuotėms; ir galiausiai, tai profesinės sąjungos, kadangi tam tikrais atvejais jos yra masinės organizacijos, galinčios reikalauti pakeisti šalies ekonominę ir socialinę politiką ir turinčios artimų ryšių su tarptautinėmis organizacijomis ir institucijomis.

3.10 Šie apribojimai labai paplitę, tačiau reikia pažymėti, kad laisvės jungtis į asociacijas lygis šalyse partnerėse anaipol nevienodas. Nors ir sunku, tačiau daugelio šalių darbuotojams, savarankiškai dirbantiems asmenims, darbdaviams, moterims, jaunimui, ūkininkams ir kt. įmanoma sudaryti nepriklausomas organizacijas.

4. Pagrindinių Viduržemio jūros regiono šalių partnerių asociacijų padėtis ir ypatumai

4.1 Tradicinės darbuotojams, ūkininkams, darbdaviams, socialinei ekonomikai ir įvairiai kitai veiklai atstovaujančios organizacijos veikia visose šalyse, tačiau jų gana nedaug ir joms taikomi pirmiau minėti apribojimai.

4.2 Kitų tipų asociacijos — labdaringo ir socialinio pobūdžio — teikia paslaugas nepalankioje padėtyje atsidūrusioms grupėms bendruomeniniu, religiniu, regioniniu, genčių arba šeimos pagrindu. Kai kuriais atvejais jų teikiamas paslaugas galima laikyti tikromis, organizuotomis socialinėmis paslaugomis.

4.3 Kitų tipų aplinkos ir kultūros srityje veikiančios asociacijos atsirado dešimtajame dešimtyje. Jos siekė ne vien ištaisyti valstybės paliktas spragas, bet ir pačios dalyvauti sprendžiant viešuosius ar valstybinius klausimus teikdamos pasiūlymus, ragindamos imtis veiksmų arba pačios jų imdamosi. Šios naujosios asociacijos dažnai susiduria su administracinių ir politinių struktūrų įtarumu ir jų sudaromomis kliūtimis.

4.4 Yra ir kitokio pobūdžio svarbių asociacijų, pavyzdžiui, besirūpinančių žmogaus teisių, moterų teisių, mažumų gynimo ir apskritai demokratijos plėtojimo klausimais.

4.5 Pastarajame ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų aukščiausio lygio susitikime, Ispanijos ESRT pateikus bendrą pranešimą, buvo nuodugnai aptarta Viduržemio jūros šalyse partnerėse vyraujanti padėtis dėl darbo ir darbo santykių. Toliau pateiksime kai kuriuos šiame pranešime aptartus aspektus.

4.6 Profesinių sąjungų laisvės principas įtvirtintas Viduržemio jūros regiono šalių partnerių konstitucijose. Per pastaruosius metus buvo padaryta tam tikra pažanga ratifikuojant pagrindines Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) socialines konvencijas. Tačiau jos ne visada buvo perkeliamos į nacionalinius teisės aktus. TDO Asociacijų laisvės komitetas, nagrinėjantis profesinių sąjungų ir verslo organizacijų skundus dėl vyriausybės vykdomo sąjungų laisvės pažeidimo, yra gavęs skundų iš Viduržemio jūros regiono šalių partnerių. Daugiausia skundų gauta iš Maroko ir Turkijos⁽⁶⁾.

4.7 Profesinių sąjungų organizacijų modelis kiekvienoje šalyje kitoks. Vienoms būdingas vienintelis privalomas profesinių sąjungų modelis (monopolis), kitose ieškoma vienovės (vienas profesinių sąjungų modelis), dar kitose keletas pagrindinių profe-

sinių sąjungų. Taip pat pastebima stipri profesinių sąjungų veiklos priklausomybė nuo politinių jėgų.

4.8 Be to, trūksta aiškių, gerai apibrėžtų profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų atstovavimą reglamentuojančių teisės aktų, o tai leidžia politinėms institucijoms priimti sprendimus savo nuožiūra.

4.9 Dauguma Viduržemio jūros regiono šalių partnerių profesinių sąjungų organizacijų priklauso platesnėms tarptautinėms konfederacijoms ir koordinuoja darbą su Europos profesinėmis sąjungomis pasitelkdamas Euromed profesinių sąjungų forumą. Forumas apima Europos profesinių sąjungų konfederaciją (angl. ETUC), Tarptautinę profesinių sąjungų konfederaciją (angl. ITUC), Tarptautinę arabų profesinių sąjungų konfederaciją (angl. ICATU) ir Arabų Magrebo darbuotojų profesinių sąjungų konfederaciją (angl. USTMA). Jų tikslai — plėtoti šiaurės ir pietų bendradarbiavimą, ginti darbuotojų interesus atsižvelgiant į Barcelonos procesą.

4.10 Darbdavių asociacijos plačiai paplitusios visose Viduržemio jūros regiono šalyse partnerėse ir paprastai, vykdančios atstovavimo funkcijas, joms netaikomi teisiniai, politiniai ar administraciniai apribojimai. Dažniausiai tai yra sektorinės darbdavių organizacijos, tačiau daugumoje šalių laipsniškai kuriamos ir daugelį sektorių apimančios darbdavių konfederacijos. Be darbdavių asociacijų reikėtų atkreipti dėmesį į svarbų prekybos rūmų vaidmenį Viduržemio jūros regiono šalyse partnerėse.

Pliuralizmas labiau būdingas darbdavių organizacijoms negu profesinėms sąjungoms. Kiekvienos šalies organizacijos gali susijungti į bendrą verslo konfederaciją, kaip Tunise, kur UTICA⁽⁷⁾ apima visus ekonomikos sektorius, išskyrus žemės ūkio. Kitose šalyse yra keletas organizacijų, pvz., Maroke — trys darbdavių organizacijos⁽⁸⁾.

4.11 Vienuolikos šalių partnerių (ir Maltos) darbdavių organizacijos⁽⁹⁾ kartu sudaro Viduržemio jūros regiono įmonių konfederacijų sąjungą (angl. UMCE), kurios būstinė yra Tunise. Jos tikslas — institucinėje aplinkoje vykdyti socialinių ir profesinių organizacijų konsultacijas ir padėti sukurti Europos ir Viduržemio jūros regiono laisvosios prekybos zoną.

4.12 Įvairių formų socialinė ekonomika (kooperatyvai, savi-draudos draugijos, vystymosi asociacijos) teikia darbą daugeliui gyventojų Viduržemio jūros regiono šalyse partnerėse ir iš esmės prisideda prie ekonomikos augimo ir užimtumo, ypač MVĮ ir mikroįmonėse. Be to, socialinė ekonomika atlieka svarbų vaidmenį teikiant socialines paslaugas.

4.13 Asociacijų veikla socialinės ekonomikos sektoriuose iš esmės neribojama dėl politinių motyvų, bet jai poveikį daro minėta administracinė kitų grupių kontrolė. Asociacijų veikla ypač paplitusi žemės ūkio kooperatyvuose Maroke, Palestinoje, Turkijoje, Egipte ir Izraelyje.

⁽⁷⁾ Tuniso pramonės, prekybos ir amatų sąjunga.

⁽⁸⁾ Maroko žemės ūkio sąjunga, Visuotinė pramonės ir prekybos sąjunga ir Visuotinė Maroko įmonių konfederacija.

⁽⁹⁾ CGEA Alžyre, OEB Kipre, FEI Egipte, MAI Izraelyje, JCI Jordanijoje, ALI Libane, MFOI Maltoje, CGEM Maroke, PFI Palestinoje, FSCC-CCI Siri-joje, UTICA Tunise, TUSIAD-TISK Turkijoje.

⁽⁶⁾ Profesinių sąjungų teisių Turkijoje klausimas šiuo metu svarstomas ES ir Turkijos jungtiniame konsultaciniame komitete.

4.14 Įvairios grupės (socialiniai partneriai ir socialiniai bei profesiniai partneriai, aplinkos apsaugos organizacijos, šeimų asociacijos ir vartotojų asociacijos, socialinės ekonomikos asociacijos ir pan.) stengiasi aktyviai dalyvauti įgyvendinant partnerystės ir kaimynystės politiką, kaip pabrėžiama neseniai priimtame EESRK informaciniame pranešime ⁽¹⁰⁾.

4.15 2000 m. Madride įkurtas Euromed socialinės ekonomikos tinklas (angl. *ESMED*). Šiuo metu jis jungia Prancūzijos, Graikijos, Italijos, Portugalijos, Ispanijos, Maroko ir Tuniso orga-

nizacijas. *ESMED* dalyvavo įvairiose EESRK bei Europos ir Viduržemio jūros šalių partnerystės iniciatyvose ir forumuose.

4.16 Nors nevyriausybinėms organizacijoms ir kitoms socialinių tikslų siekiančioms asociacijoms kyla tokių pat sunkumų kaip ir kitoms grupėms, jos taip pat atlieka svarbų vaidmenį, ypač kovojant už žmogaus teises. Jų darbas taipogi labai pastebimas siekiant Barcelonos proceso tikslų. 2005 m. įkurta Euromed nevyriausybinių platforma apima daug tinklų ir NVO, įskaitant Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių žmogaus teisių tinklą.

2008 m. vasario 22 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ REX/223 — CESE 504/2007, *Pilietinės visuomenės dalyvavimas vietos lygiu įgyvendinant Europos kaimynystės politikos veiksmų planus siekiant darnaus ir tvaraus vystymo.*